

Jaarbericht 2007

Utrecht in beeld

De beeldbank omvatte al ruim 98 duizend afbeeldingen. In 2007 kwamen daar nog eens tienduizend bij, waarmee we de honderdduizend passeerden. Twee aanwinsten zijn extra bijzonder: een autochrome (voorloper van de kleurendia) van de rotstun bij de buitenplaats Groenevecht in Breukelen van rond 1920 en een collectie van 325 negatieven van stads- en dorpsgezichten, kastelen, ambachten en landschappen in de provincie Utrecht. Deze collectie uit de periode 1925-1940 werd vervaardigd voor of door het Lichtbeelden Instituut te Amsterdam. Van de drie tekeningen die we aanschaffen is de oudste er een van A. of J. Storck: de Vecht te Nieuwersluis uit 1681. De jongste is een tekening uit 2007. Die werd ter gelegenheid van het afscheid van burgemeester Annie Brouwer als voorzitter van het bestuur van Het

Utrechts Archief in opdracht gemaakt gemaakt door T. Diekstra. Het Utrechts Provinciaal Filmarchief beheert de bijzondere collectie bewegend beeld. Die collectie verwelkomde 48 nieuwe aanwinsten, waaronder een aantal unieke 8 mm-films uit Jutphaas (1935-1950) en Utrecht (1920-1939). Daarbij is ook een kleurenfilm van de festiviteiten rond het driehonderdjarig bestaan van de Universiteit Utrecht in 1936.

EERSTE STAPPEN

Het Utrechts Archief wil ook jongeren graag kennis laten maken met het archief. We willen ze laten zien dat een rondgang in het archief een spannende speurtocht in de tijd kan zijn. Ruim vierhonderd kinderen uit groep 5 van verschillende Utrechtse basisscholen bezochten het archief in het kader van het project 'Museum voor de klas'. Op school kregen zij daarnaast

een archiefles. In samenwerking met het jubilerende Bonifaciuscollege in Utrecht maakten we een bronnenpakket over de Eerste Wereldoorlog. Dat hebben we tijdens een nascholingsconferentie gepresenteerd aan honderddertig geschiedenisleraren. Voor tweedejaars PABO-studenten van de Marnixacademie verzorgde Het Utrechts Archief introducties over omgevingsgeschiedenis en archiefonderzoek. En studenten Geschiedenis van de Universiteit Utrecht kregen in het archief college over duizend jaar kerken. In totaal namen meer dan achthonderd leerlingen van diverse onderwijsinstellingen deel aan groepsbezoeken met rondleidingen. Ook voor volwassenen organiseerde Het Utrechts Archief cursussen; bijna honderd cursisten namen deel aan cursussen Paleografie, Huizenonderzoek, Kadasteronderzoek, Genealogie voor gevorderden en Genealogie en internet. Met de opening van het nieuwe bezoekerscentrum hopen we nog veel meer jongeren en cursisten te verwelkomen.

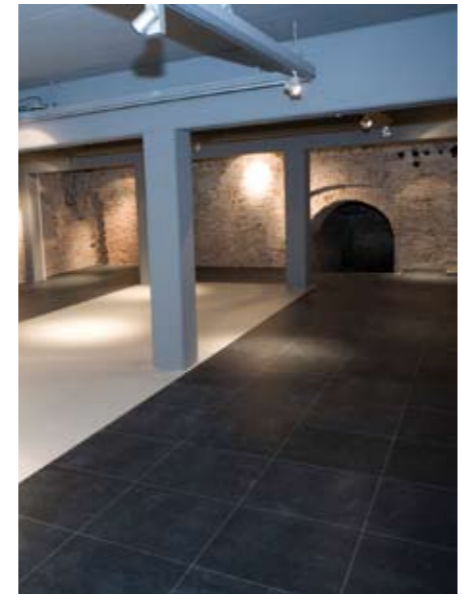

Vrienden

Het Utrechts Archief voelt zich gesteund door een trouwe groep van honderdvijftig Vrienden. Ook in 2007 hebben zij ons werk van nabij gevolgd en ondersteund. Zij organiseerden ondermeer excursies naar het archief van de Ridderlijke Duitse Orde, Balijs van Utrecht (Utrecht) en naar het Streekarchivariaat Kromme-Rijngedebied – Utrechtse Heuvelrug (Wijk bij Duurstede).

Proef de geschiedenis!

De verbouwing van de voormalige Paulusabdij tot de nieuwe locatie van Het Utrechts Archief hebben we in 2007 afgesloten met ons eigen 'pannenbier': het Paulus Utrechts Abdijsbier. Iedere abdij had zijn eigen brouwerij. Ook de Paulusabdij. Die had, volgens onze eigen archieven, een 'Brauhyus'. Verordeningen voor stedelijke brouwers uit 1433 gaven verder richting aan de receptuur. Geïnspireerd door die bronnen lieten we het nieuwe lokale speciaalbier in opdracht brouwen. Ons brouwsel werd een smakelijk met hop gekruid meergranenbier dat op verschillende plekken in Utrecht verkrijgbaar is.

Het Utrechts Archief
Nieuw Bezoekadres
Hamburgerstraat 28
3512 NS Utrecht
Depot en studiezaal originelen
Alexander Numankade 199-201
3572 KW Utrecht
Postadres
Postbus 131
3500 AC Utrecht
T 030 286 66 11
F 030 286 66 00
E secretariaat@hetutrechtsarchief.nl
W www.hetutrechtsarchief.nl

Nieuwe deuren en vensters

Het afgelopen jaar stond in het teken van bouwen, verbouwen en vernieuwen. Getimmerd werd er vooral op de tweede locatie van Het Utrechts Archief, het nieuwe bezoekerscentrum aan de Hamburgerstraat. Deze locatie, op een steenworp afstand van de Dom, brengt nieuwe en uitdagende dimensies in het archiefwerk.

Met interactieve presentaties en educatieve programma's willen we nog meer mensen in aanraking brengen met het verleden en hen stimuleren op zoek te gaan naar de (persoonlijke) verhalen die in de archieven verborgen liggen. Het bezoekerscentrum is het afgelopen jaar stevig onder handen genomen. Langzaam maar zeker krijgt de nieuwe locatie vorm. In de voormalige Paulusabdij en Paleis van Justitie kunnen we vanaf de zomer 2008 nog meer mensen laten zien hoe leuk en persoonlijk geschiedenis kan zijn. Vanaf 28 juni 2008 openen we de deuren voor het publiek. Dan kan jong en oud op eigentijdse wijze het Utrechtse verleden binnenstappen. Met multimediale presentaties en ervaringen brengen we de geschiedenis zo dicht op de huid dat men zelfs zichzelf kan tegenkomen. Te midden van enkele top- en kopstukken zoals het Utrechtse Stadsrecht (1122), de Storm (1674), Trijn van Leemput, Willibrord en Marco van Basten kunnen bezoekers zelf het spoor terug volgen in de digitale archieven. En wat men bij elkaar gespeurd heeft, is in een persoonlijke historische krant na te lezen. Naast de vaste opstelling gaan we wisselexposities, cursussen, workshops, historische films en vakantieactiviteiten presenteren. Ook de oude locatie aan de Alexander Numankade hield ons bezig. Om ook die plek toekomstbestendig te maken zal er vanaf 2009 flink worden verbouwd.

Daarvoor zijn de voorbereidingen nu al in volle gang. Tenslotte werd ook onze derde en best bezochte locatie, www.hetutrechtsarchief.nl, grondig aangepakt. We hebben de site in een nieuw jasje gestoken en nóg meer databanken digitaal toegankelijk gemaakt. De site is bovendien sneller en beter doorzoekbaar. Kortom: Het Utrechts Archief was in 2007 volop in beweging. Als medewerkers hebben we een jaar van hard werken en ook van heel veel plezier achter de rug. We hopen dat dat afstraalt op al onze producten en op onze contacten met u. U bent van harte welkom op een van onze drie locaties!

Saskia van Dockum,
Directeur

Strekende meters

Negentien kilometer archieven en collecties, honderdduizenden tekeningen, prenten, topografische kaarten, foto's en films, zeventigduizend publicaties en tijdschriften... en we groeien nog steeds. Aan de ene kant door het overbrengen van provincie-, rijks- en gemeentearchieven, aan de andere kant door gerichte acquisitie van archieven van particulieren. Zo werden bijvoorbeeld de archieven van de Gewestelijke Arbeidsbureaus (tot 1990), Staatsbosbeheer (1898-1980), het Kadaster (aanvulling 19de-20ste eeuw) en de bouwvergunningen van gemeente Utrecht (1979-1986) aan Het Utrechts Archief toegevoegd.

In 2006 startte een project om als centrum voor archieven van landelijke kerkelijke instellingen drie kilometer archief van de Protestantse kerk in Nederland in beheer te krijgen. In navolging daarvan werd in 2007 ongeveer tweehonderd meter kerkelijke archieven toegevoegd. Andere bijzondere aanwinsten waren de archieven van de Bondsspaarbank Midden-Nederland en die van de Utrechtse studentenvereniging SSR/SSRNU.

In optimale conditie

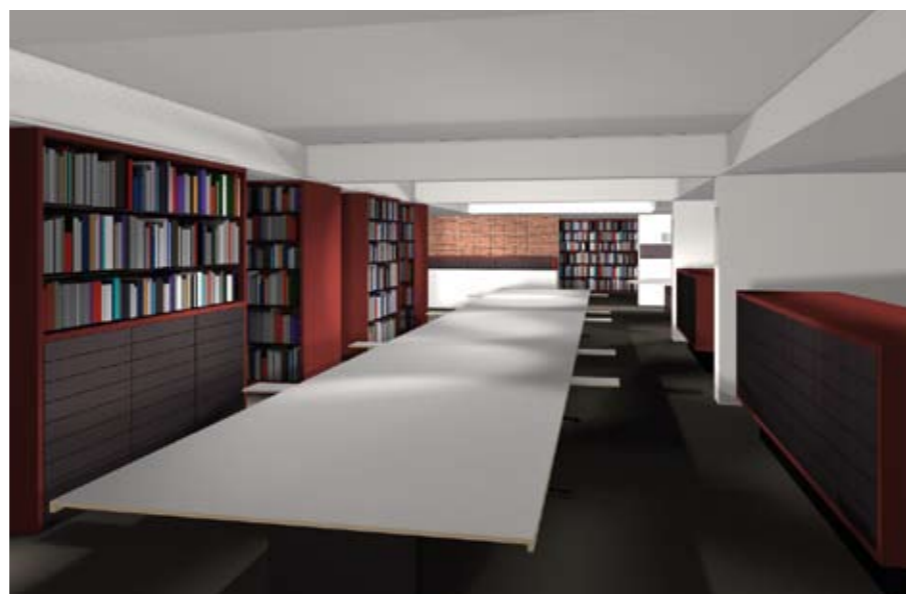
Zonder restauratie en conservering zouden veel bronnen in de loop der tijd tot stof vergaan. Om dat te voorkomen besteden we veel zorg aan conservering. Waar nodig restaureren we kwetsbare werken. Zo nam het team van papierrestauratoren in 2007 onder meer de stadsarchieven onder de loep. Daarnaast verrichtte het team voorbereidende en adviserende werkzaamheden met het oog op de komende verbouwing van de depots en de inrichting van de nieuwe expositieruimte

Betrouwbaar bewijs

De kwaliteit van het informatie- en archiefbeheer is van groot belang voor de betrouwbaarheid, de transparantie en het democratisch gehalte van de overheid. Maar ook voor het behoud van toekomstig historisch erfgoed. Het Utrechts Archief draagt daar aan bij door het uitoefenen van haar archiefwettelijke inspectietaak bij de gemeente Utrecht. In 2007 voerden we bijvoorbeeld inspecties uit bij de Gemeentebibliotheek, de Dienst Stadsontwikkeling en de Dienst Wijken. Vanwege de toegenomen digitalisering van archiefvorming zijn we begonnen ook de inspectie om te vormen van een documentgerichte naar een meer procesgerichte inspectie. Dit past ook in de lijn van één van onze belangrijkste speerpunten: digitale overheidsinformatie ten behoeve van bewijs, verantwoording en historisch erfgoed duurzaam toegankelijk maken.

DICHT BIJ DE BRON

Een zaal voor raadpleging van originelen, een ruimte voor beeldmateriaal en bouwtekeningen en twee zalen voor genealogisch onderzoek, bezoekers van Het Utrechts Archief kunnen op verschillende studiezalen aan de slag. Vorig jaar werden de zalen tienduizend keer bezocht, waarbij in totaal 29 duizend stukken werden opgevraagd. Dat is veel meer dan in de jaren ervoor. Bij die stijging spelen ondermeer bouwtekeningen (1978-1987) en de kadastrale registers vanaf 1832 die beschikbaar gekomen zijn een rol. Ook bezoekers die zelf het archief niet kunnen bezoeken maar wel informatie wensen, kunnen aanvragen indienen. In 2007 werden op die manier dertienhonderd informatieverzoeken in behandeling genomen.

Digitale studiezaal

Met ruim 850 duizend bezoekers in 2007 is de website de best bezochte locatie van Het Utrechts Archief. Op alle onderdelen groeide het aantal raadplegingen. Daarbij zijn de gescande notariële akten nog steeds favoriet. Die populariteit is vooral te danken aan de databases die achter de schermen worden opgebouwd door het team Notaris. Dat team is druk bezig alle akten en uittreksels van notarissen die van 1560 tot 1811 in Utrecht resideerden digitaal toegankelijk te maken. In 2007 werd deze populaire database aangevuld tot bijna honderdtachtigduizend uittreksels

uit de periode 1663-1783. Ook de tijdbalk, de onderzoekstips en de lespakketten voor het onderwijs worden steeds populairder. Nieuw is ondermeer de databank 'Wie is wie op de Stadhuisbrug?'. Daarin zijn gegevens verzameld van burgemeesters, wethouders en leden van de gemeenteraad vanaf 1813. Ook de online uitgave van de Monumenta Inscriptiones van Van Buchel is er te raadplegen. De website is bovendien geheel vernieuwd. De site heeft een compleet nieuwe uitstraling en een verbeterde zoekfunctie. Begin 2008 ging de site de lucht in. Het komende jaar hopen we er een miljoen webbezoekers te verwelkomen.

Voorouders gezocht

Familieonderzoek lijkt een van de meest favoriete bezigheden in Nederland te worden. De genealogische databank Genlias trok in 2007 in totaal bijna 3,5 miljoen bezoekers. Daarmee is het een van de drukst bezochte Nederlandse websites. Via de site worden geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten van de Burgerlijke Stand van alle gemeenten vanaf 1811

toegankelijk gemaakt. Hieraan wordt bij Het Utrechts Archief al vele jaren hard gewerkt door een vast en enthousiast team van vrijwilligers. Vorig jaar voerden zij 54.955 DTB-records in. Hun werk blijft niet onopgemerkt: in 2007 volgden 562.784 mensen het spoor terug in die genealogische gegevens.

Historisch onderzoek

Het Utrechts Archief werkt mee aan onderzoeken en publicaties van boeken, artikelen, bronuitgaven, en tentoonstellingscatalogi op het gebied van de Utrechtse geschiedenis. Hierin werken wij samen met instellingen zoals het Archeologisch en Bouwhistorisch Centrum, Centraal Museum, SPOU, Stichting Stichtse Geschiedenis, Universiteit Utrecht, Vereniging Oud-Utrecht en andere historische verenigingen in de provincie. In 2007 verschenen van de Kadastrale Atlas provincie Utrecht de minuutplans 1832 van Woerden, Vianen, Maartensdijk en Woudenberg. In de reeks over Utrechtse wijken met beschrijvingen

van de historische ontwikkeling, de monumenten en de karakteristieken van de verschillende stadsdelen, kwam het deel Oost uit. En.... leuker konden we het tóch maken. Dat bleek met de uitgave van 'Lusten en Lasten', een onderzoeksgids op het gebied van geld- en belastinggeschiedenis.

